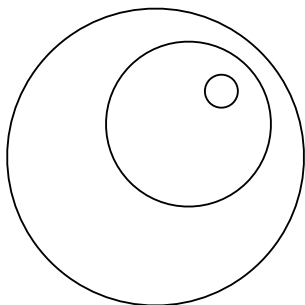

Plž 4

Plzeňský literární život

Pro libris / Ason-klub / Středisko západočeských spisovatelů
Knihovna města Plzně / Kruh přátel knižní kultury
Ročník VII / 2008 / Číslo 4

1 *Editorial*

Jubileum

2 Zeno Kaprál: Zdravice a nomen omen

Poezie

3 Karla Erbová: Jak zebe slunce

Próza

8 Miroslav Sulan: Kundera, Helena a já

11 Markéta Čekanová: Jak Míša neoslnil Arlenu...

Kapky deště

14 Jana Lásková: Veselé i smutné korálky

Listy Ason-klubu

Šalmaj

15 Ivo Harák: Poezie naslouchající u klíčové dírky pochybování

O putování

16 Luboš Vinš: Paříž

Výhledy

18 Richard Wall: Bezesná noc

Cityř

18 Jaromír Komorous: Cityř 04

Mladý Západ

20 Petra Fantová: Ona srdcem, on tělem

20 Marek Steininger: Dnes ne... – Sen

Z českých rovů a hájů

22 Viktor Viktora: Pax iiscum - Domažlice II

(Ne)kriticky

22 Vladimír Novotný: Lyriččin hold městu Plzni

23 Martin Šíp: Tentokrát bez legrace

24 Dagmar Kuncová: Srdečné pozdravy z Ruska

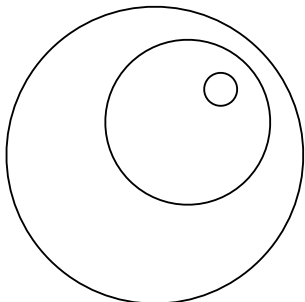
Něco se stalo

26 Viktor Viktora: Za PhDr. Jaroslavem Vyčichlem

Kom(i)x

27 Vhrsti: Daleko od domova

28 KPKK zve do Polanovy síně

Kdy vyhané a prázdne pochlebování...

Karla Erbová

Můžeme se dozajista honosit tím, že básnička Karla Erbová, plzeňská rodačka a zakládající členka regionální literární skupiny Červen 63, dvojnásobná laureátka Ceny Bohumila Polana, patří k nejpilnějším autorům, resp. autorkám Plže. Letos v dubnu se Erbová dožívá významného životního jubilea – a zdálo by se, že stačí se o tom ujistit nahlednutím do kteréhokoliv novějšího literárního slovníku. Leč ouha! Páni slovníkáři žel vesměs paní Karlu opomněli, kupříkladu ve Slovníku českých spisovatelů dali přednost cestopisnému reportéru F. A. Elstnerovi či detektivkáři Václavu Erbenovi. Tak už to chodí, proto teď v Plži přispěchejme alespoň se srdečnou gratulací a otiskněmež jak vlastní texty autorčiny (jsou to asi překvapivě panegyriky), tak i pozdravné texty psané pro ni a o ní. Čili vzpomínku z pera známého moravského básníka Zena Kaprála a hodnocení poslední básničiny sbírky v podání ústeckého kritika Iva Haráka.

Dubnové číslo Plže má tudíž být převážně erbovské, nikoli však pouze erbovské. Dalšími dvěma texty uzavíráme minicyklus próz Markéty Čekanové, z něhož jsme první dvě části uveřejnili již v únoru; svou novou, pozoruhodnou kunderovskou prozaickou variací

dává o sobě opět v Plži vědět klatovský Miroslav Sulan. Nechybějí ani pravidelné autorské rubriky Luboše Vinše (O putování) a novopečeného nositele Ceny Plže za publicistiku a esejistiku Jaromíra Komorouse (Cityř). Prvně se v Plži svými básněmi představují Jana Lásková (v rubrice Kapky deště) a Petra Fantová (v rubrice Mladý Západ). Do čísla se žel nedostaly verše Petra Šváchy, ač jsme jejich uveřejnění přislíbovali v březnovém Plži; vyjdou ale brzy!

Čtenáře by měly zaujmout též poetické reflexe rakouského tvůrce Richarda Walla, sepsané jednou k ránu v jednom plzeňském ateliéru.

Jaroslav Vyčichlo sice v Plži nepublikoval, řadil se ale k jeho věrným příznivcům a do slova a do písmene stál u jeho vzniku, tj. zrodu jeho prvního čísla na podzim 2002. Byl to kulturní činitel v ryzím smyslu slova a jako ředitel Studijní a vědecké knihovny Plzeňského kraje se zasloužil o západočeský region. Děkujeme! A tiše připojujeme: Čest jeho památce.

Vladimír Novotný

Zeno Kaprál

Zdravice a nomen omen

Když jsem se skoro před půl stoletím dozvěděl o skupině plzeňských literátů a poprvé zaznamenal jména Fabian a Hrubý, bylo to prostřednictvím časopisu Květen a jisté nezdvořilosti pražských redaktorů, netušil jsem, že o rok později ocitnu se v Karlových Varech a budu účasten zakládání literární skupiny Červen 63. A poznám básničku. Mimořádně první ženu zabývající se tím řemeslem ve svém, pravda na zkušenosti ještě krátkém životě. Do té doby totiž považoval jsem básnickou činnost výlučně za projev mužské zženštilosti a dost se tím trápil.

Nedosti na tom, že se jmenovala křestním jménem Karla a asociovala mi korunu, císaře, slávu a takové ty věci. Dorazilo mne příjmení: Papežová! Z té doby, myslím, pochází zveršovaný povzdech „Jí urozené srdce pod košili tluče, ve mně pulzuje jen nádenický sval...“ atd. A tak jsem na schůzkách Červenovců pozoroval Karlu se smíšenými pocity jako symbol neomylnosti.

To bylo začátkem šedesátých let. Pak jsem musel na vojnu, vrátil se do Brna a událo se hodně věcí. A v sedmdesátých letech jsem po básničce od Karly Papežové marně listoval ve všech literárních časopisech té doby, což nebyl žádný problém, protože byly snad jen dva...

Naštěstí nepublikovala. Tj. psala do šuplíku. Měl jsem z toho, nakláníje se nad vlastním, radost.

Pracoval jsem v pojišťovně dost dlouho na to, abych dokázal skryt své city před zákazníkem, a tak mne koncem osmdesátých let ani setkání s Karlou nepřimělo vyskočit ze židle a mávat rukama nad hlavou, jisté vybočení z komerční zdvořilosti přece bylo... snad jsme se objali... Karlu doprovázela společnost a všichni se chtěli pojistit na cestu do ciziny. Do Řecka? Spiš do Bulharska. Když jsem začal na smlouvu psát velké P, upozornila mne Karla, že už se nejmenuje Papežová. To mne potěšilo. Konečně se začínáme pohybovat v poezii všedního dne, jak se sluší a patří. Požádal jsem ji o současné jméno. „Erbová“!!! No dá se to unést?

S Karlou Erbovou se vídám často. Setkáváme se na schůzích Obce spisovatelů v Praze každý měsíc, vyměňujeme si básničky i celé knížky s nimi, předáváme novoročenky. Nedávno měla Karla Erbová velké čtení v brněnském Mahenově památníku. Ale já si ji stejně nejvíc pamatuji z Plzně. Co mi o ní, ještě před osobním seznámením, vyprávěl básník Zdeněk Barborka. „Píše poezii,“ řekl. „Počkej, až ji uvidíš! Jo, a taky má nádherné jméno!“

Karla Erbová

Jak zebe slunce

Chvalozpěvy z pozdních římských panegyriků

x

Kdybich měl nejslavnější císaři
překonat po dlouhém mlčení pouze ostych
zdvihal bych kotvy lodím dávno
tlicím v docích
a slunce – tvůj bratr – by se smálo
mé pošetilosti

Však před tvou velikostí

ty nejmoudřejší z nás
by se i moře připlazilo

Pod tvými prapory pod tvým skvělým zrakem
a pod tvou věčnou božskou náklonností
vyplují hvězdy Měsíc-kormidelník
je učí mířit ke tvé moudrosti
jak do přístavu
Velebný vladaři Věčný ochránče buď zdráv
Buď zdráv ty největší náš králi
za jehož vlády znala pravá síla
své pravé jméno
Tvé jméno vládce Tvé jméno sloutný

A nikdo ve snaze získat tvou skvělou přízeň
by nenalezl vhodnější

x

Jedněm dopomohly do čela státu
podplacené legie
Jiným pak uprázdněný trůn
a dalším příbuzenské svazky

Slyšte vrahové vlasti kdož jste se
zmocnili žezla
zbroceného krví císařů
zásluhy našeho krále nemusí být
přikrašlovány
písněmi pěvců a ústy vypravěče

I když jsou skutky dávných vládců
tak lživě nízce zveličeny
jsou méně významné než opravdové činy
tohoto sloutného muže

Ať je jím navždy A komukoli se kdy zachce
vložit na svou hlavu diadém
ať se podívá na Maximovu hlavu
tak dobře odtrženou od ramen

x

I když byla Británie jen jednou
z mnoha provincií
nebyla její ztráta jistě zanedbatelná

Je tak bohatá na četné dobré pastvy
oplývá hojností rudných žil
je obklopena mnoha přístavy
je tak převelice rozlehlá
a vynáší nám tak vysoké daně
že bylo nutno vrátit jí vším právem
tvou božskou velikost náš caesare
tvou ruku otcovskou

x

Ačkoli jsi věčný císaři
viděl tak nesmírné válečné přípravy
neměl jsi z ničeho větší strach
než abys sám strach nebudil
V přestrojení a v doprovodu
dvou vojáků pouze
jdeš k barbarům co možná nejbliž
Mluvíš s barbary Povzbuzuješ jejich naději
Využíváš jejich důvěřivosti
a tvrdíš že nejsi u vojska

Žádný z nepřátel se naštěstí nedozvěděl
co s tebou ujednala mocnější část světa:

Na nejrůznějších místech byl dán
slavný příkaz
Tvůj příkaz caesare k jejich vyhlazení

x

Řítíli se střemhlav kupředu Káceli se
dozadu
Klátíli se polomrtví
anebo se drželi ve smrtelném zápasu
v sedle

Leželi umírajíce mezi zabíjícími koňmi
kteří zdívočeli bolesti
pokud je bylo možno na nekrytém místě
zranit
a shazovali porůznu jezdců

Byli zabiti do jednoho všichni
nejlepší císaři na tvůj příkaz

Zatímco tvoje vojsko hýčkané
tvou láskou
vyvázlo zcela bez pohrom

x

Pronikli k městu Londiniu
a pobili do posledního muže v celém městě
všechny kdož z davu barbarských žoldnéřů
přežili bitvu
(Jen zlotřilec mohl prohlašovat
že tvoji vojáci se po vydrancování
a spálení města
chtěli dát na útěk)

Tak slavně si počínali tví vojáci
velebný vladaři a naše pycho
když porubali všechny nepřátele

Zachránili tak nejen obyvatele
celých provincií
ale poskytli jim při řeži
z tvé božské dobroty
i radostnou podívanou

x

Byli ovšem vskutku i takoví udavači
podle jména prý velekněží
ve skutečnosti ovšem náhončí a kati

Nestačilo jim že ubožáky oloupili
o zděděné statky
ale pomluvami hnětli a připravili smrt
Ohrožovali život již zchudlým obžalovaným
a dokonce se zúčastnili hrdelních soudů

Přihlíželi mučení a naslouchali stenům
Dotýkali se liktorských seker
a smyček odsouzenců
a pak vztahovali pokorně ruce
poskvrněné výkonem trestu
k tvým božským oltářům

x

Vydal jsi sice rozkaz ať složí zbraně
ale jen proto abys je mohl jako vítěz
s větší jistotou chránit svou ušlechtilostí

Aby však přece jen pocítili následky
své hloupé tvrdošijnosti
dal jsi je pochytat a spoutat
ale nikoli z trestu
nýbrž abys je zachránil

Chtěl jsi zabránit vzácný ochránče tomu
aby ze strachu před svým svědomím
neutekli do bažin a lesů
či nedopustili se přečinu

Meč změnils na pouta svým slovem
A to je stejně příjemné jako bezpečí
po prožitém strachu a stín po vedru

x

Nyní tedy pro tebe oře Chamav a Fris
i když jeden je tulák a druhý lupič
Lopotí se oba na úhoru
Dávají na prodej dobytek na tvůj trh

a usnadňují tak zásobování
ačkoli jsou to barbari

x

Je-li takový povolán k odvodu
příběhne jako pes Poslouchá do úpadu
Nastaví záda bití a je šťasten
že ti slouží nejlaskavější císaři
jako voják

Zásluhou caesara Konstantina
přišlo tak o život asi sto tisíc Gotů
vyhladověním a mrazem

Byl to veliký císař jemuž slunce stálo
vždy právem po boku
a pyšnilo se přízní caesara

x

Vím velmi dobře nepřemožitelný vládče
oč menší jsou naše vloh

Konstantin byl první křesťan
který byl také císařem

ve srovnání s Římany
protože oni mají vrozenou schopnost
vyjadřovat se

x

latinsky a uhlazeně
Odkud se ve mně bere tolik svévole
barbarské hlouposti a sebevědomí
že se odvažují ujmout slova císaři
po tolika skvělých řečnících

Co je nádhernějšího nad takový triumf
kdy císař nutí nepřátele
aby pro naše potěšení prolévali
svou barbarskou krev

Kterýpak bůh můj nejsvětější císaři
jaká spásná moc ti dovolili poznat
že nadešel čas abys osvobodil
to podivné město

Kdy císař zvyšuje lesk gladiátorských her
předváděním barbarů
kteří přežili bitevní vřavy

A pro naši radost předhazuje šelmám
tak obrovské množství zajatců

Řekni vznešený císaři kdo ti byl
tehdy tak nápomocen radou
ne-li tvůj bůh

x

x

Bylo to mnohonásobné vítězství
s nespočetnými radostrými triumfy
Získali jsem jím opět Britanie
Vyvrátili jsme z kořene síly Franků
Vynutili jsme si mimoto poslušnost
mnoha kmenů
které jsme usvědčili na zločinném spiknutí

Bud' pozdravena nejvznešenější řeko
která jsi odplavila téměř všechnu
špinu Itálie
berouc s sebou sedlinu světa
aniž tvá čistota doznala újmy

Hle l pláň pokrytá ozbrojenci
nádherně svítí
bělostí lidských kostí

x

Byli jsme tvrdí císaři a pane
Ale nakonec jsme očistili moře
a vrátili na ně tvůj trvalý mír

Před tvýma očima stojí vůdce Bulharů
Porazil jsi ho svou pravici která
hájila svobodu
ale nezahubil jsi ho
abys mu dokázal svou božskou velikost

a aby byl živoucí připomínkou
 svého vítězství

Neponechal jsi ho bez újmy aby se
 nevypínal
 ale musí žít uprostřed nezkrotného národa
 jemuž jsi ty caesare dal konečné pouta
 jako svědky své nezlomné síly

Kdyby utržil smrtelnou ránu
 porazil bys pouze jedince
 Ale protože mu dovolil zůstat naživu
 byl s ním pokořen celý jeho národ

x

Basiliscus uprchl do chrámu S manželkou
 a četnými dětmi vstoupil do baptisteria
 Protože Zeno mu přece přísahal že si
 může být jist životem
 vyšel po chvíli ven
 Byl však se ženou i syny uvězněn
 ve vypuštěné vodní nádrži
 mezi chciplými žábami a myšmi

A vskutku se nedalo nic jiného dělat
 Všichni zemřeli zimou

x

Druhého dne přišla Konstantinova
 sestra Constantia
 žena Liciniová k bratrovu táboru s prosbou
 aby zachránil jejího ubohého manžela
 a byla vyslyšena

Konstantin vyslal Licinia do Thessaloniky
 Ale podle vzoru svého tchána
 Herculia Maximiana

ho tam dal zabít
 protože se toho bouřlivě domáhali vojáci
 a poněvadž se bál že se Licinius
 znovu zmocní

k neštěstí státu
 purpuru který musel odložit

Dal ho tam zabít protože se bál
 A poněvadž se toho domáhali vojáci

Dal ho tam zabít
 protože se bál

x

Když bylo to mrtvé tělo nalezeno
 a jak se náleží i zohaveno
 oddal se veškerý římský lid náruživě
 své radosti a pomstě

Po celém městě nosili tu zločinnou hlavu
 nabodnutou na kopí
 a neustále ji hanobili

přičemž
 jak tomu bývá při podobných žertech
 při triumfu
 byl předmětem posměchu a urážek muž
 jenž ji pokorně nesl

x

Nedobrovolné chvalořeči a slova
 vynucená strachem
 již nevykupují nebezpečí spojené s mlčením
 Minula a je pryč smutná nutnost mluvit
 s podlézavostí
 kdy vylhané a prázdné pochlebování
 lichořilo krutému vládcovi v honbě
 za pomíjející oblibou
 a kdy mu lidé vzdávali pokorné díky
 ačkoli vlastně trpěli a s nářkem proklínali
 A kdy nechválit tyрана znamenalo
 odsuzovat tyranidu

Ta doba je pryč A tys pravil
 ó Nepřemožitelný:
 Za konzula jsem předurčil
 a prohlásil tebe
 a jmenoval tě konzulem
 na prvním místě

Kdo tě ó Božský naučil těm slovům
Předurčil jsem a jmenoval...

To není proneseno náhodně
To není proneseno bezděčně
Jediný tedy Auguste jediný ty
jediný ze všech císařů sis zasloužil
abyš byl vládcem
A já jsem tudíž rád že konečně je císař
velký a spravedlivý

x

Také Martinianovi daroval císař Konstantin
život
Martiniana dal odstranit v Kappadokii

x

Vím dobře přelaskavý vladaři
že i nejvyšší úřady se dávají
málo vhodným lidem
Nebojím se však že se tak stalo
i s mým konzulátem
Neměl jsem s touto poutou žádně výlohy
což se stalo za dlouhou dobu
pouze několika lidem
Ani jsem se nemusel namáhat
– což se dosud nikdy nestalo –
ani jsem o nic nežádal
– což se nestalo ještě nikomu

Martovo pole bylo proslulé volebními rejdy
mnohých uchazečů Jsou známy
přestupky korupčníků
Je známo kejklířství i s volebními urnami
Najímání band k násilí a výtržnostem

Ale tys rozhodl nejmoudřejší caesare
a já se nemusel ucházet o hlasy a přízeň
Rozdávat dary polibky a sliby
Nemusel jsem trást rukou voličům
Neobcházel jsem tribue a nelichotil
centuriím

Nebylo mi zapotřebí prostředníka
při podplácení
Ani jsem nemusel uzavírat dohody
s rozdělovačem peněz
Nemusel jsem se učit zpaměti jména
Rozdávat úsměvy Vzbuzovat dojem
přátelství
k těm lidem z nejnižších vrstev
kteří páchnou

A nemusel jsem podstupovat mnoho úkolů
nepřiměřených muže hodného tvé pocty

Já díky tobě můj nejmilejší králi
nemusel nic

x

Nespoutané veselí zcela prolomilo hráz
zdrženlivosti lidu a ostychu před tebou
když všecek v září jsi ke mně pravil:
Bud' šťasten vznešený konzule!

Ano Jsem šťasten císaři A budu!
– Vznešený konzule –
Ano jsem konzul
Díky tvé přízni nejšlechetnější vládče
Ano jsem konzul
A to vznešený konzul!

P. S.

*Pouhých šest let po této přednesené řeči
byl roku 368 n. l. Claudius Mamertinus
obžalován ze zpronevěry.*

Miroslav Sulan

Kundera, Helena a já

V blažených knihovnických letech jsem se seznámil s dvěma vysokoškolskými učiteli, manželi mezi třicítkou (ona) a čtyřicítkou (on). Důvod ani místo setkání do příběhu nepatří. Byli sympatičtí, zvláště ona. Štíhlá, usměvavá, nenápadná blondýnka, odborná asistentka na pedagogické fakultě. Než mohlo něco zajiskřit, naše cesty se rozešly a já na ně oba zapomněl.

Za čas jsem v poště našel pozvánku na literární seminář o moderní české próze na univerzitě v krajském městě P. Nechtělo se mi tam, vlastně mě město mých dávných studií odpuzovalo. Zběžně jsem pročítal zvučná témata, v jejichž složitě formulovaných názvech se vyskytovala jména jako Fuks a Hrabal, Kundera a Škvorecký, Lustig a Klíma a Vaculík... Jména lektorů mi však nic neříkala, mladí vlčáci, jen na vstupní přednášku si pozvali známou osobnost z centra. Zaštitili se.

Mně se ale stejně jet nechtělo. Zpohodlněl jsem, nerad poslouchám cizí slova, mám nadbytek svých. Poslouchat nezáživné rozklady, které omílají věci poznané a zařazené. Nikam nepojedu, ani mě nečekají.

Pak jsem zpozorněl. Mezi přednášejícími bylo povědomé jméno. Helena přece říkala, že učí českou literaturu na této regionální univerzitě. Příjmení jsem zapomněl hned při seznámení, ale mohla by to být ona. Fikce a realita v próze Milana Kundery. Banalita už v zadání, děvenko. Ale ta příjemná rozesmátá tvář, ta půvabná postavička s dlouhými rousy, jindy tvář jakoby unavená nebo obestřená zvláštním tajemstvím, ta se mi vybavila tak živě, že bych šel okamžitě házet věci do tašky.

Musím si Kunderu znovu prolistovat. To je dobré k oslňování dam v kuloárech.

„Dobře jste si vybral, příteli,“ její muž, sebevdomý vousáč, se na mne odpoledne šklebil před dvěma posluchárny. „Nesednete si se mnou?“ Neochotně jsem přisvědčil, letmo mu podal ruku a otevřel dveře. Lhostejné chování k manželům žádoucích žen mi bylo vrozeno. Bylo plno, zřejmě se očekává publicita. Ale převaha mužů mohla znamenat stejný důvod, proč jsem zde i já. Mávl jsem několika známým tvářím a mezi židlemi a nataženými nohama se prodral k volným místům v zadní části učebny. Helenin muž se usadil vedle.

Helena – byla to opravdu ona – už stála za katedrou a rovnala si své papíry. Před sebou měla i hromádku knížek. Nezdálo se, že by zaregistrovala můj příchod, první úsměv zřetelně patřil manželovi. Trochu se mě to dotklo. Ješito, zapomněla jako ty. Ale zamrzí to. Náhle jsem litoval, že jsem se sem vůbec vypravil. Zbytečná ztráta času, ne sice vzácného, ale mého. Člověk se nepoučí.

Pozoroval jsem ji zlostně. Copak nám, děvče, řekneš originálního? Jsi emancipovaná feministka, nebo hlubokomyšlná čtenářka, kompilující vyčtené s vlastními krotkými názory? Cítil jsem, že se ve mně zvedá jakýsi zahanbující pocit nepřátelství nebo žárlivosti, ale stydět jsem se nedokázal. I proto, že se do sálu bezelstně usmála.

„Chtěla bych, vážení kolegové, aby moje přednáška nebyla jen verbální,“ začala tichým, trochu zastřeným hlasem, ale bez ostychu a trémy. Klidně si nás prohlížela vědouc, že teď už ji musíme

sledovat, že nám zvědavost a slušnost nedá a že teď jsme v jejich rukou. Možná, že spoléhala i na svůj půvab. Nebo jsem si to vše jen vymyslíl.

„Svět románu je zvláštní svět a Milan Kundera jej originálním způsobem zkoumá už více než třicet let...“ Ale to je přece Chvatík, snad jsi neopisovala? Rozhlédl jsem se, jak by se nenápadně dalo vyklouznout ven, do jarního odpoledne, aby z odchodu nebyla ostuda. Díval jsem se teď na Helenu téměř s odporem. Odborný blábol...

„A tak, protože mimo jiné ctím i Komenského, jsem se rozhodla ukázat hlavní znak Kunderovy prózy názorně. Ten jeho známý princip hry. Zlaté jablko věčné touhy...“ Rozpačitě se uchichtla a pak se krátce odmlčela, aby ještě víc koncentrovala naši pozornost.

V podstatě jí stačily dva pohyby.

Nahoře uvolnila jakousi tkanici, pak rozepjala zip a ze sukně vystoupila. Stála před námi nahá. Úplně a nestydatě. Byla to ale zvláštní nahota. Jakási přirozená a bezbranná, vlastně neprovokující. To jen ten první šok. A hlavně: byla krásná. Nikdo se nepohnul, jen jsme zírali. Ten klidný, vyrovnaný postoj trval několik sekund. Na tom zjevení přirozené ženské krásy mi vadilo jediné – vysoké černé lodičky. Ty posouvaly její nahotu jinam, do stoky.

Úkosem jsem zkoumal tvář jejího manžela. Byla neproniknutelná. Domluvili se. Nebo se jen tak ovládá? Copak je možné, aby mu to nevadilo? Nebo se všem přítomným mužům, jejichž život šustí knihami a papírem, zvráceně chlubí tím, co patří jen jemu?

Pohnula se dva kroky vpravo, za řečnický pultík. Ani teď ten obrácený striptýz netrval dlouho, všechno bylo promyšleně nachystané v igelitce. Bílé kalhotky,

sukně, halenka. Podprsenku nemusela, to všichni viděli. Když se znovu vrátila na původní místo, mnozí z nás pochybovali, že ta uplynulá minuta byla skutečností. Byla Helena nahá, nebo nebyla? Dlouhé dny po semináři, v bdění i ve spánku budu mít neodbytný pocit, že jsem si všechno vyfantazíroval. Z touhy a z únavy.

„Tohle nebyla exhibice, pánové a dámy,“ zahovořila mékce. „To je jen vstup k mým kunderovským úvahám. Možná bulvární, to posuďte sami. Vzpomeňte ale na Taminu ve čtvrté části Knihy smíchu a zapomnění. Cituji podle vydání...“

Také Hugo otevřel náhle oči. Uviděl oko Tamininy zadnice a rozkoš jí projela jako blesk... Taminy se v té chvíli zmocnil strašný odpor, vstala ze židle a běžela na záchod a žaludek jí stoupal do hrdla, klekla před mísu, zvracela, tělo se jí svíjelo jak v pláči a viděla před očima koule, ocas, chlupy toho chlapce a cítila pach z jeho úst, cítila doteky jeho stehna na svém zadku a proběhlo jí hlavou, že si neumí vybavit pohlaví a ochlupení manžela, že tedy paměť hnisu je větší než paměť něhy (ach, bože, ano, paměť hnisu je větší než paměť něhy) a že v její ubohé hlavě nezbude než tenhle chlapec, kterému páchne z úst, a zvracela a svíjela se a zvracela...

Helena se odmlčela. Nechápal jsem souvislost. Byla bledá, vnitřně rozrušená. „Sex a šok, nebo chcete-li šokující sex, to jsou vnější atributy většiny Kunderových Směšných lásek, mimochodem podle mne nejlepších českých povídek o lásce, ale i jeho prvních románů. Až když si u něho odmyslíte jevovou stránku tvorby, můžete se pokoušet dobrat jejího hlubšího smyslu. Ten smutný sex je jen povrch, vnějšek, zdání. Co je skryto, se

ukáže, až když se odhodí všechno, co překáží," usmála se.

Začínal mi docházet důvod jejího odváženého (nehorázného?) experimentu. Byla to od ní promyšlená kalkulace nebo podivuhodná metafora?

„Teprve teď se vám mohu pokusit rozkrýt to, co Kundera vyslovuje za řádky, co je za příběhem, za šokující upřímností jeho epiky. Těch zbylých devět desetin Hemingwayova ledovce.“

Nebyl to blesk z čistého nebe, ale přece jen jsme zpozorněli. Teprve když ukázala všechno, co mohla, když se zbavila tajemství svého těla, nutí nás, abychom ji začali brát vážně. Ta paralela byla ohromující. Právě na téhle tvrdé studentské židli, kde jsem často přemáhal spánek, kde hodiny nebo spíš minuty byly k nepřekáčení, právě teď jsem se cítil být blízko velkému tajemství literatury. Heleninou zásluhou.

Ale já jsem v té nesmyslné chvíli Helenina sebeodhalení nemyslel na Kunderu, na jeho romány, eseje a mistrné povídky, já už vůbec nemyslel na literaturu. Nemohl jsem se nasytit čisté ženské krásy, ve své nezakrytosti téměř abstraktní, spolu s ostatními muži jsem před chvílí s úžasem civěl na zázrak ženského těla, které se dávalo v plen tolika párům očí.

Už jsem Heleniny vývody neposlouchal. Slyšel jsem její hlas, smysl vět mi unikal. V paměti se vynořily čísi verše, které trčely v mém podvědomí možná tři-

cet let... Heleno, Heleno, to jméno měkké jako převalení vlny na písčité mělčině.

Pak jsem zcyničtěl. Dobře sis to připravila. Ty, která jsi v loňském srpnu ani slyšet nechtěla o nějaké večerní procházce, se klidně a elegantně před námi všemi obnažíš! Jako ženský Hérostratos, tvůj čin bude natrvalo vepsán v erotických análech této provinční univerzity! Přece však se ten inteligentní ženský mozek mýlí. Právě tohle naše hanbatá přednášející nedomyšlila.

Její myšlení bylo žensky jednosměrné. Právě pro ten šok z nahoty, pro to hrubé ovládnutí našich smyslů bylo bláhové očekávat, že dál půjdeme s sebou. Zatmívačka, konec a jede se dál. Vnitřněji, hlouběji. K jádru věci. Hovno. Je to jinak, Helenko, znám to ze svých tříd. Naše vědomí má svou setrvačnost.

Ten tvůj striptýz nebyl zbytečný, naopak. Každý muž v sále jej musel ocenit, ženská nahota elektrizuje... Ale k pochopení Kundery Helena nepřispěla, přestože to její parádní číslo s vířením bubnů v uších bylo půvabné. V tu chvíli nám Kunderovy věty a odstavce mohly být ukradeny. Co všechno se balí do slov, proč jsou slova tak prodejná?

Ještě mě svatokrádežně napadlo, že tomu tak může být i se směřováním velkých literárních děl. Literatura není chladná, precizní konstrukce. Člověku se vzpírá pod rukama. Ale všechno může být jinak. Jako s Helenou.

O tom snad někdy jindy.

Markéta Čekanová

Jak Míťa neoslnil Arlenu...

Jak Míťa neoslnil Arlenu chatou

Nikdy bych nevěřila, čeho všeho je brácha kvůli tý blond kačeně schopnej. Eště před rokem se na holku ani nepodíval, skoro jsem myslela, že je buzna, ale von prej čekal na tu pravou. A to má bejt Arlena! To moh taky zajít do slepičárny a vybrat si líp.

Teď zase zjistil, že Arlena jezdí na chatu. No jako každej, ne? Sledoval ji jak Horst Schimanski a zjistil, že princeznička kempuje na luxusní chatě u přehrady. Jednou nás se Zítkou a s Vojtou dokonce vytáh na parník, abychom si tu parádu taky prohlídli. Málem nás kleplo! Ta ratej na snad má i taneční sál, bazén a vlastní pohřební ústav!

„Brácho, na tohle nemáš,“ ujistila jsem ho a doufala, že ho ta blbůza za Arlenu konečně pustí. Nepustila. Míťa zatoužil mít taky chatu, pokud možno blízko Arleny.

Za tři dny jsem v novinách objevila inzerát: Prodám chatu u přehrady, romantický výhled, klid, příroda. Cena 300 tisíc.

Nechala jsem ty noviny ležet v kuchyni na stole. Míťa nic. Přečetl si zprávy a odložil. Dělal jsem, že si taky čtu a náhodou jsem je odložila vtevřený na stránce s inzerátama. Ten tupoun zase nic! No přeci nemůžu začít mluvit vo inzerátech s chatama! Musí ho najít úplně sám!

„Ty inzeráty seznámení fakt miluju. Ty lidi musej bejt úplně úchylný. Hele: krásná, skromná – no to určitě – hledá skotačivého zajička. Bože, ta musí bejt blbá!

Asi jako Arlena,“ hrála jsem divadlo.

„Arlenu nech na pokoji. Ta nemá zapotřebí dávat si ňáký nablblý inzeráty.“

Ale zabralo to. Vzal noviny do ruky a začal studovat písmenka.

„Vladěno! Koukej! Ty si čteš stupidní seznámení a nevšimneš si, že je tady bombovej inzerát na chatu! Podej mi telefon!“

A už volal. Chlap na druhý straně mu potvrdil, že ta chata je vopravdu u tý samý přehrady, kam jezdí Arlena a že vopravdu stojí jen tři sta papírů. Čekala jsem, že pude rozbit prasátko.

V pátek jsme se tam vypravili. Chlap mu popsal cestu – a fakt to bylo přímo naproti Arleně. Vypadalo to, že se Míťa blahem rozteče jak jahodová zmrzlina. „Jeho“ chata jej vůbec nezajímala, jen slintal na tu ratejnu, kam jezdí do vyvalený voko. Byla tam.

„Ahoj, Arlenko,“ řek sladce.

„Hm,“ kejvla blondýna. Ze zrzavý vobludy za plotem jasně vodvázaná nebyla.

„Kupuju tady chatu,“ řek důležitě, ale znělo to spíš jak vod dítěte z mateřský školky, který se chlubí novým autičkem.

„Tady?“ protáhla.

„Jo, jednu z těch naproti,“ ukázal hrdě na pidichaty za cestou, jako by ukazoval Pražskej hrad.

„To ani nevím, že je tu něco na prodej,“ řekla, jako by ji to zajímalo, ale bylo vidět, že ji to nezajímá ani za mák.

„Vidíš, co se všechno kolem tebe děje,“ zkoušel bejt jako milej a žoviální a „na její úrovni“. Což teda, řekněme si upřímně, nebude stejně nikdy.

Velkopansky se rozhlížel po chatič-

kách jen o číslo větších než psi boudy. Kdyby si koupil stan, měl by to pohodlnější a levnější. Jedna byla mrňavá žlutá, druhá mrňavá hnědá, třetí mrňavá zelená. A čtvrtá byla děsná kůča. Fakt spíš kůlna než chata.

„Kde ten chlap je?“ znervózněl Miřa, protože jsme tu šaškovali už asi dvacet minut a maník z inzerátu nikde. Abysme jen nestáli jako patníky, začala jsem se procházet. Miřa se přidal. Když jsme došli k tý pekelný kůče, vozval se děsnej řev. Dveře tý piksly se rozlily: „Nazdar, chataři! Tak sem teď budeš jezdit na víkend? Za tři sta tisíc, jo?“

Zitka, Vojta a zbytek bandy. Ti samí, díky kterejm už brácha vyhrál meloun. Tendle seník používal brácha jednoho z nich jako skladiště kánoí.

A můj dutohlavý bratr byl zase v masce idiota...

Jak se Miřa nestal otcem Arlenina dítěte

Na konci prázdnin Arlena vyměkla. Buď se jí toho našeho osla zželelo, nebo se ho chtěla zbavit. Variantu, že by se do mýho bráchy zamilovala, vylučuju předem. Zkrátka mu napsala, že ho chce, že s ním chce mít dítě. Četla jsem to třikrát, fakt to tam bylo! Napsala i kdy a kde na tý její chatě.

Miřa se začal mejt. Holit. K holiči zašel. Chtěl i zhubnout, ale to jsem mu vysvětlila, že stejně za šest dnů nezvládne. Tak si aspoň ostrihal nehty. Zabalil si kufr věcí (nevím na co) a vyrazili jsme.

S Arlenou tam byla ještě její neskutěčně tlustá kamarádka Máša, dva kluci od nich ze třídy a frajirek Hofi od nás. Všichni dohromady měli IQ asi tak 27. Miřa tu byl nepřekonatelně nejstarší, ale

zjevně mu to nevadilo. Na Arlenu se sápal hned za vrátky. Jemně ho odstrčila: „Počkej, lásco, nespěchej. Teď ještě ne.“

Měla jsem pocit, že se dívám na film. Chovala se jako filmová star z první republiky. Pak prohlásila, že se musí vzrušit lahodnou krmí. Máša a ti dva tatramani z jejich třídy se odebrali do kuchyně, odkud se vzápětí začal linout nepřestavitelnej smrad.

Ještě než přišlo jídlo na stůl, byl brácha už vzrušený. Arlena ne. Chtěl se na ni vrhnout, ale byla jako kus ledu. Po jídle prohlásila, že se vzrušení nedostavilo. Snad v noci, až vyjdou hvězdy.

Hvězdy nevyšly. Arlena trvala na svém, že bez hvězd ani náhodou. Tak jsme na tý chatě tvrdili ještě tři dny, než ty bestie vyšly. Brácha už začínal mít tik, při pohledu na blončku skoro slintal, ale vypulený oko nic. Natrásala se, nosila se před ním provokativně v plavkách, kroutila zadkem, prsa jí div nepadly z podprdy, brácha šilhal, ruce se mu třásly, vykřikoval ze spaní – ale Arlena čekala na hvězdy.

Konečně vyšly.

„Arlenko, lásco, tak jdem na to,“ zahuhňal zrzavej Romeo.

„To víš, že jo,“ zacvrlikala. Bylo mi to divný, protože vokolo bylo furt lidí jak na mateřský. Arlena vzala deku a že to musí dělat venku, pod těma hvězdama. Komáři žrali jako uplacený – no to bude biograf!

Filmová hvězda začala filmovejma pohybama svlíkat tu naši obludu. V tom nočním příšerí to fakt vypadalo jako scéna z hororu Panna a netvor.

„Já chci hudbu,“ zaknikala najednou Arlena.

Dvoustakilová Máša ladně rozvlnila špeky a odklusala do chaty, aby přitáhla kazeťák s nějakou příšerností. Arlena se

začala kroutit a svlíkala se. Když byla jen v kalhotkách a podprdě, zase zakvílela:

„Mně nejvíc vzruší násilí. Musíš mě něčím bít.“

„Ale čím?“ rozhlížel se brácha.

„Za chatou visí nějaký kabely. Vyber si,“ zamňoukala.

A ten blbec, nahej, požranej vod kómárů, hopsal po zahradě někam pro kabely. Máša a ty tři trubci se pohihňávali. Možná jsem měla bráchu odtáhnout pryč. Ale už mě s tou svojí nekonečnou zamilovaností do týhle blbky tak vytáčel, že jsem se rozhodla, že bude nejlíp, když si nabije hubu. Za chvíli se vynořil ze tmy, v ruce šňůru vod vaříče nebo co. Arlena se zase začala kroutit.

„Jemně mě švihej přes zadek,“ dala instrukce. Mířa zmateně začal.

„Už jsi vzrušená?“ zahuhlal po chvíli.

„Ještě ne,“ řekla jako rampouch.

„Tanči,“ poručila mu. Stopadesát kilo živý váhy se začalo vlnit. To už jsem se smála taky.

„Už se vzrušuju,“ řekla Arlena, jako by se nevzrušovala ani v nejmenším. „Ještě

tak kdyby začali tančit i oni,“ ukázala na nás. „V prádle,“ dodala. Zatrnul mi a sledovala jsem Mášu, Hofiho a ty dva magory. Svíklí se jako by nic. No tak jo.

Muzika hrála, my jsme křepčili skoro nahý pod hvězdnou oblohou, brácha mydlil Arleny šňůrou od vaříče přes zadek a Arlena dělala pohyby, vo kterejch si nejspíš myslela, že jsou sexy.

Vtom zahradu vosvítilo obrovský světlo a ozvalo se zachrupání šterku na cestě, jako vždycky, když zastaví auto.

„Co se to tu děje?“ už podle hlasu kliftóni.

„Co je ti po tom, vořechu,“ zavolal do tmy Hofi. To neměl dělat. Vmžiku byli mezi námi a hned vobčanky a co tam děláme, no hrůza. Prudili skoro půl hodiny. Když vodtáhli, zjistili jsme, že jsme tam jen já, Arlena, Hofi a ty dva blbouni. Mířa a Máša se zdekovali. Záhy se ukázalo, že Arleny z celýho toho tyjátru nevzrušilo zhola nic. Ale Máša byla jak nadržená jalovice.

A tak se Mířa přeci jen stal otcem. Ovšem nikoli Arlenina dítěte

Jana Lásková

Veselé i smutné korálky

1.

Potkala muže, v oku měl jiskru.
Nač se vztahu, děvče, bát?
Nebraň se lásce v bistru,
proč má platit celibát?

2.

Dokud jsi mladá, svěží, veselá,
uživej si života docela.
Nebraň se, když někdo ti kývá,
nevíš, kolik času ti zbývá

3.

Snaž se, pracuj, nelenoš,
ať máš stále plný koš.
Sni o životě v ráji,
najdu tě v urnovém háji.

4.

Kdo uvěří mužským řečem
o snu, štěstí, myslí na lásku,
přetne žily ostrým mečem,
pak si dá ruku na pásku.

5.

Učitelské řemeslo - není práce snadná,
potěší, jen když učitelka je vlnadná.
Hezké tělo - nad to není.
Pozor na sexuální harašení!

6.

Kráčel světem humorista,
myšlením byl ironik.
Knížek přečetl na sta.
K čemu? Říká satirik.

7.

Pátráme po existenci boha,
čteme staré kroniky,
často potkáme neznaboha,
neshodnem se s kleriky.
Nač máme říkat Otčenáš,
třeba nás svede satanáš!

8.

Netoužím po slávě, nehledám zisk,
jen láska v životě zaslouží risk.
Nechci už v samotě k nebi se modlit,
za ruku s tebou se chci denně vodit.
Pokud to nevidíš, jsi jak ten kámen,
pak vem tě čert, nebo kněz řekne
amen.

9.

Přijela jsem na návštěvu
do chalupy šumavské,
hledala jsem lásku, něhu.
Odpověď zní: DNESKA NE!

10.

Sedláčku, děravá střecha
při dešti špatná útěcha,
zacpi si ji koudelí,
jinak zmokneš v posteli.

11.

Hledám muže pro život veselý,
vařím, pečů denně, třeba i v neděli.
Nechci už konečně bez chlapa být,
fáro a tučné konto měl by mít.

12.

Darovala jsem kalendář,
na každý měsíc měl být úsměv jeden,
chtěl nahradit bibli i snář.
Zůstal nedotčen - celý rok je leden.

Ivo Harák

Poezie naslouchající u klíčové dírky pochybování

Budeme-li chtít interpretovat nově vydanou sbírku autorky narozené 30. 4. 1933 v Plzni a dnes žijící v Praze, můžeme vyjít z jejího názvu: Smírčí kámen (PROTIS, Praha 2007); už toto skrývá v sobě ostrohrannou rozpornost (podtrženou navíc jmény oddílů: Úschovna zavazadel, Náměsíčně svá, Ztráty a nálezy). Karla Erbová je si jistěže dobře vědoma, že každý smír předpokládá víru i pocit viny, individualitu (duši a svědomí) i kolektiv (k němuž se obracíme), ukotvení na zemi (tělem, v přítomném čase) a oči obrácené vzhůru (k trvalému; všemu, co tělo přesahuje a přežívá). Tak tedy Smírčí kámen: na hrubo opracovaný (prost okras a obezliček), vznikající hic et nunc kvůli určitému skutku – ale trvající přes proměnlivou paměť, vedle svých zvláštností nesoucí i rysy obecné, nikoliv smlčující naše úzkosti a pochybení, leč skrze toto se odvolávající a vztahující k dávné příslibné oběti.

Řekl bys: Tedy poezie bilanční? – Jistěže taková, jež si je vědoma toho, že vydává počet. Ale bilance, všechny ty součty a násobky (má dáti, dal), je příliš jednoznačnou ve chvíli, kdy jí měříme zákruty života (lhostejno, zda v rovině synchronní či diachronní). Zjišťuji totiž, že, například oproti zobrazení uměleckých osudů v předchozích opusech, brání se nyní Erbové básnický jazyk vysloviti jednoznačný a jednosměrný soud. Pohledme, čím všim může být (jím tematizovaná) básnická tvorba! – Lží a léčkou, maskou, ale také záchranou, mírou,

vyjádřením i prostředkem svobody, slovem autenticky zrcadlícím (jím umocněné) bytí – slovem přesahujícím a přežívajícím je vyslovující (smrtné) tělo. Možná tedy i zrcadlem duše?

Příznávám raději hned, že mi takovéto složitosti nevadí: alespoň musím přemýšlet a domýšlet s sebou! A mám-li jaké výhrady, tedy právě k místům, která tuto mnohovrstevnatost postrádají: buď že jsou zde vyslovené pravdy až příliš definitivní, opracované k chladné a mlčenlivé dokonalosti, která neumožňuje jich jiné čtení („jak může prohořívát vina/poleny křivd a polopravd a klamů“) aniž také zpochybnění, buď že – vysloveny v čase – se příliš váží k místu a době vyslovení zapominajíce na to, že s proměnou prostoru a paměti mohou takto pozbyti svého oprávnění („Například onen bohorovný kýč:/I nad Hradčany neonové srdce – /znamení bordelu.“).

Pokud už jsme zmínili vnitřní rozpornost a mnohovrstevnost poezie Karly Erbové, povězme o ní ještě více: a vyžadme, že k mnohoznačnosti této „poezie ,na hraně poezie“ (Josef Hrubý) patří také její rozeklání mezi abstraktní a konkrétní (při rozvíjení konotovaných významů abstrakt básnickými přirovnáními), aktuálně přítomné (dějový, příběhový základ celé řady básní) a trvající (filozofující reflexe příběhu směřuje k jeho nadosobní platnosti, k řádu, jehož je dění se buď porušením – buď potvrzením), tradici (halasovsko-holanovskou: vedle pozdního Halase vizme i přihlášení se k Holanovi v básni Po řece kry) a vklad

vlastní (osobitá metaforika – zejména v rozvíjení lidových rčení, umění sémanticky nosné zkratky, výmluvného detailu: toť onen „sedlák... s obnaženou kosou“ smějící se židovským transportům do Osvětimi), ještě důvěru ve slovo – a už subverzivní přístup k němu, vědomí, že lze hovořit toliko ze sebe a za sebe – a potřebu adresáta, potřebu dialogu (s mlčícím subjektem většinou mužského/gramatického/rodu).

(Budiž na tomto místě připomenuto, že sbírka je dedikována památce malíře a grafika Miroslava Houry: osobnosti neméně složité, tvůrce, jehož budovatelská mozaika zdobí největší z budov ústeckého Mírového náměstí, zatímco v nedalekém chrámu Nanebevzetí P. Marie spočívá jeho vitrážový procesní kříž. Vzpomínám si na jednu z Hourových grafik ze 70. let minulého století: vstříc šťastné budoucnosti na ní pochodují zástupy – na špagátech vedené loutky. Miroslav Houra zemřel 19. 1. 2006.)

Na významotvorném napětí se v poezii Karly Erbové podílí také protiklad mezi její zdánlivou rozvolněností a skutečnou sevřeností: motivickou (opakují se zejména motivy expresivní, existenciálně vy-

pjaté) i rytmickou: sbírka je psána výrazně rytmovaným volným veršem, veršem rytmovaným mj. přesahy, asonancemi, konsonancemi, sporadickým rýmem, aliteracemi či anaforou. Přičemž zde nejde v první řadě o opakování (hlásek, slov, slovních spojení), ale o vrstvení a vzájemné prostupování významů, prohlubování cest, obnažování tkáně (kdyžtě můžeš pod krásnou pletí nahnát-nouti první metastázy): „čas, kdy byl člověk ještě živ/ale už plný smrti.“ A nesmím zapomenout ani na to, kterák se mi při druhém – třetím čtení básní odkryla i jejich promyšlená kompozice; která ví o bukové drti na počátku básně i požáru kusu borového lesa na jejím konci.

Přestože vím, že se budu opakovat (neboť jsem tato slova proslovil už nad jedním z jejích předchozích děl: jichž má naše autorka, debutující v r. 1966 ještě jako Karla Papežová sbírkou Neklid, ačkoliv až do r. 1990 nemůže publikovat, za sebou již pozeňnaně), dovolím si tvrdit, že básnířka Karla Erbová zraje jako víno: kde by jiný žil z podstaty a s úspěchem znova přerovnával dávno již několikrát použité, tato tvoří. Teď jenom: aby si toho povšímla také naše literární kritika!

O putování

Luboš Vinš

Paříž

Paříž, Mekka cestovatelů. Stojíme udiveně u vítězného oblouku. Náš stop odjíždí a my zíráme na strhující mumraj velkoměsta. Do té doby jsem netušil, že tolik aut existuje. Na kruhovém objezdu bez jízdních pruhů se kupodivu nescuknou, ač manévrují na můj vkus značně

exoticky. Připomínají hejno komárů. Zřejmě zde fungují jiná pravidla. Je však čas myslet na noc. Musím odněkud zavolat Lionelovi, známému z Plzně.

Ani nevím, kde se ve mně bere tolik opovážlivosti, ale sestupuji do podzemních prostor jakési kavárny připomínající

včelí úl. Připadám si tam značně nepatřičně. Překonávám nervozitu a hrdinně vytáčím číslo. Nic. Jak už to na stopu ve dvojici bývá, jeden je dole, druhý nahore. Moje partnerka nevydržela a téměř vzlyká. Co si tady počneme? Coby, nepřízní osudu budeme čelit chůzí. Zůstaneme v kontaktu s osudem.

Cestou do hlubin velkoměsta sestupuji k dalšímu telefonu a tentokrát spojení nezklamalo. Ve vypjatých chvílích se v člověku aktivují jakési rezervy. Lionel vysvětluje cestu na metro, kde přestoupit, kde vystoupit. Naplněn božskou silou rozumím. Dokonce i vnímám, co říká! Čeká na nás u stanice metra. Tedy zachráněni! Jako většina Francouzů je k mojí partnerce milý a ta pookřává. Z naší mrkve a provensálského koření připravujeme báječný salát a pak spát. Ráno se procházíme podél starobylé nadzemky a sbíráme pazourkové oblázky. Nasáváme atmosféru města.

Odpoledne nás Lionel bere na neturistickou procházku městem. Chce nám ukázat dámu Paříž v nedbalkách. Takovou, jakou ji neznají klienti cestovních kanceláří, jak vypadá pro tisíce Pařížanů. Parčíky, parky. Všude v naprosté pohodě posedávají a dávají se do řeči Francouzi. Na mne, s mojí střeoevropskou depresivní mentalitou, působí tohle naprosto nepochopitelně. Na mne, zvyklého nevybavovat se s nikým neznámým, protože by mohlo jít o agenta StB, z toho padá smutek. Tolik zmařených let!

Přidává se k nám jakýsi starší pán s dýmkou a přátelsky rozpráví. Ty ho znáš? Lionel překvapeně vrtí hlavou. Pak téměř intimně hovoří s jinými dvěma náhodnými chodci. Pohoda normalnosti, důvěry ve svět jaký je, působí. Začínáme

se konečně cítit trochu uvolněně. Posléze navštěvujeme i Centre Pompidou řečený „Bobour“, kde obdivuji knihovnu, mihneme se kolem Notre Dame.

V Montmartru hledáme atmosféru bohémy, která se však mezitím přestěhovala jinam. Na kopci bělostně tepe srdce města, Sacre Coeur. Usedáme v lavici a necháváme na sebe působit jeho spířit. Spolu s naším průvodcem navštěvujeme jednu z kaváren, kde jakoby se každý s každým znal. Rozdělí je snad jen fotbalový zápas, kdy padají silná slova. Při placení se mi poněkud tetelí srdéčko, ale navštívit Paříž a nedat si tam kafičko? Jak lovím v kapse drobáky, Lionel mi pokládá ruku na rameno a s úsměvem vrtí hlavou.

Ač Lionel projevuje ohromné ohledy k nám z východu a zjevně ho netíží těch pár peněz za pohostinství, víme, že jako každý herec na volné noze má hluboko do kapsy. I my, ač neherci, smrdíme frankem a Paříž naše společné finance zrovna nešetří. Nechceme, aby ryba začala zavánět, a třetí den jeho milou společnost opouštíme.

Na stop již musíme sami. Nasedáme do okružního autobusu a chováme pramalou naději, že se tam odtud dostaneme. Ale takové věci si člověk nemůže moc brát, jinak by musel zůstat doma. Po menším bloudění skutečně stojíme na výpadovce.

Na stopu miluju úžasnou svobodu. Člověk se může rozhodovat, kam vlastně pojedete. Jistě, nějaký rámcový cíl považují za vhodný, pokud se nechcete stát tulákem. Zastavuje nám Angličan a nabízí svezení do Londýna. Jako ve snu. Jenomže, na rozdíl od snu tam nejedeme, nemáme vízum. Chlapík s úsměvem odjíždí.

Richard Wall

Bezesná noc

I.

V jednom cizím městě
v němž světla neubývá
vstáváš ve tři ráno.
Pulsující bolest se protahuje
hlavou, v hořícím vlečném lanu
obrazů a hovorů včerejška
Pach olejových barev leží
jako vlhká deka na prsou
nutí tě dýchat a zkusit
přelstít tento stroj:
jako posuv projektoru
se řítí pořád k novým obrazům
v hlavě, bez ohledu na únavu
a studený pot na šíji.

II.

Přes hučení topení
a tichý kovový škrábot
se zdvihá melodie mravenců -
první znamení blízkého rána
Okno je zavřené
Záclona je zatažená
přesto je slyším. Kde
tak rádi očekávají ráno?
Viděl jsem včera řadové domy
fasády římsy světelné reklamy
asfalt záplaty popelnice
koleje tramvají - ale žádný
strom. - Přesto
zpívá nějaký mravenec: o - o - o! Možná
nějaká kovová větev antény
nebo v zákoutí dvora
pohybují haluze
prádelními šňůrami

Polknu trochu čaje.
Zamrazí mne

Bouchnou dveře nějakého auta
a dieselový motor začne dunět.

Plzeň, ateliér Václava Maliny,
28. 3. 2004 ve 4 hodiny ráno.

Přeložil Josef Hrubý

Cityř

Jaromír Komorous

Cityř 04

Nevidané. Mnohdy sofistikovaný přístup k řeholi versus přibližný názor dosazených cenzorů přivedl holomky ke svolání sjezdu. Svolávali i slalom, nikdo se nechystal. Během diskuse (nebojme se říct zlatavé) k názorové polarizaci

nedošlo. Jsme hluboko v totáči. Holomci se zalekli izolace a vyslali do světa jed-
notný závěr. V zápise stálo: a) Holý pupík
potřebuje nutně piercing, jinak je bos. b)
Před žízni a rozběsněnou samicí neute-
češ. c) Kam bys utíkal, vždyt se tě to ne-
týká. d) Písničky se tvoří během co nej-
kratšího času. e) Dej se na kariéru fotra
a jinou už nikdy mít nebudeš. Vysílilo je
to. Hledali stigma, jež by druhy usvědčilo
z neupřímnosti. Nic. Zoufalost. V těchto
řadách něco neuvěřitelného. Náš holo-
mek ohodnotil situaci. A došel k názoru,
že je s deklarací ve shodě. Perspektiva
příštích dní se mu jevila dokonce zají-
mavě. Dlužno dodat, že jako zajímavou
označil i silnici napříč Death Valley, kde
nikdy nestál, a Babylonskou věž, u níž
ani stát nemohl.

Vrazili mu do ruky tužku. To fungovalo.
Zatím se vždycky vyplatilo nasypat jim zrní.

* * *

Na dlažbu refýže padají
šupiny stínů z mých víček
horečně toužící šeptání
bezdeché držení rukou
Vědoucí pohledy skákají
po mně jak trhlý míček
Čtou si mne se zájmem
berou i s podnájmem
a den ještě ani nezačíná

„A co s tím?“ ptal se nějaký holomek.
„Rozumíš, to chce babu. Babu s velkým
hlasem a s chutí dohrávat nařuknuté,“
trískal do stolu, když odpovídal. „Znáš
takovou?“ zeptali se a synchronně se
ušklíbli. „Klídek,“ odvětil a zmizel v uli-
cích. Po zevrubné prohlídce periférie přis-
tál v centru města. Klub Dominik ten-
krát zasloužil občasnou návštěvu. V jeho
zdech vězela i zkušebna. A kdo tam?
Folkrocková sestava Ultramarin. Měla ši-

kovného skladatele a zpěváka Vaška Sel-
máta (dnes Sifon) a zpěvačku Vlad'ku
Bauerovou (dnes přední dáma českého
jazzu). Dřív, než začala ode mě dostávat
texty s jinou dikcí i obsahem, zastihl jsem
ji ještě s tehdejšími nápřahem. Napřaho-
vali na Portu. A co myslíš? Má ji.

Hudba Václav Selmát.
Hraje Ultramarin. Text já.

Černobilá láska

Včerejší dítě
s nekonvenční róbou
útočně černé
s rozevlátou touhou
nabídló lásku
a naše ruce zavlály
jak na albu Santany
smály se barvám

Ref: A kolem ticho netečné
zdánlivé ticho zbytečné
a oči těžce horečné
že máme všechno společné
černobilé

Trháme vlákna
šňerující práva
Fandíme stínům
zatím žádná sláva
Voláme stíny
a stíny rozdíl rozptýlí
naše láska motýlí
do tmy se schoulí

Dvoubarevná láska hrála ústřední roli,
protože měla nálepkou extravagance. City
Plzeň a slogan „město otevřených dveří“
se cize okukovaly. Po Borských polích
se honil vítr a v lidských vztazích meluzi-
na. Dám zmrzku jen tak. Studené
čumáky, víš? Reminiscence.

Petra Fantová

Ona srdcem, on tělem

skupenství

nebožtik déšť
dopadl
na uplakané kraje

za jarního rána
ledovým pohledem sleduji
jeho plynné zmrtvýchvstání

půlnoc

kolena poklesla
tuší,
že dno je vzdáleno
vteřinu cesty

hodiny kostelní věže
vzpažily

oči ještě nenahlédly
do bezbarvého zítřka
a už není včera

teď ještě, srdce,
nepukej
je čas
odbíjet půlnoc

duše

natahovaná je láskou
deformovaná krutostí
krajkovaná poznáním

natahuješ ji
deformuješ

pavučiny krajek
jednou splynou ve vakát

zatím natahuji...

v nesprávném čase

na správném místě
se správnou osobou
milují se

ona srdcem
on tělem

se správnou osobou
na správném místě

ona tělem
on srdcem
milují se

Marek Steininger

Dnes ne... – Sen

Dnes ne...

„Chyběl jsi mi,“ řekla a ve vzduchu zavoněla voda. Vidět tak její oči, jak se

lesknou ve vodní hladině, napadlo ho a horkýma rukama objal její tělo. A venku stále to nesnesitelné horko. Jemný vítr zvedající prach z cesty a strach, že se někdo dívá, se linul jako dlouhá nit ze

všech stran a svazoval každý sebemenší pohyb. Chvilu přemýšlel o té vodní hladině jako o posteli a o jejích nohách, které ladně ležely jako stažená křídla létajících ryb. Ona myslela na pražící slunce a na to, co právě řekla. Ve skrytu duše si přála všemu uvěřit. Přála si, aby už byla noc a ona mohla říct „tak už to máme za sebou“, přestože věděla, že to se nikdy nestane.

Dnes byl velice únavný den a on cítil, jak na tu větu nemůže zapomenout. „Odjedu s tebou, ale jen teď hned.“ „Hned?“ Jak to bylo hloupé, napadlo ho. Nebo snad ne?

S tím tenkým proučkem světla na stěně mu připadala téměř nedotknutelná. Snad by se spolu i milovali. On by je pak musel oba zabít, aby už nikdy nikdo nemohl zažít něco takového. Ale udělal by to jen ve svých myšlenkách, protože tolik lásky by nemohl nikdy dát.

Ona myslí na knihu z dnešního rána. Co jen to bylo za knihu? Byla o zklamání? O zradě? To asi ne. Takové knihy ve skutečnosti neexistují. Kéž by se dal život vykreslit tak silnými konturami, jaké má tato den, tato minuta, tato jediná vteřina.

Zaslechne zvuk auta.

„Někdo se určitě dívá.“ pomyslí si. „Ani jeden z nás by tu neměl být. Ó, jak je hloupé neříkat někdy pravdu.“

On stále mlčí a ona náhle otevírá oči a schází po schodech dolů.

Zůstal sám. Stále musí přemýšlet jen o tom děsném horku a o tom, jak asi hoří slunce.

„Dnes ne...“ opakoval si tiše v duchu. „Dnes ne...“

Sen

Nad vodní hladinou prolétlo několik ptáků. Prolétli tiše a rychle, dotýkajíce se zpočátku svými nohama hladiny, což způsobilo několik menších vlnek, stejně jako chvíli poté klusající býci přebíhající s těžkýma nohama po hřbetu vody na obzoru. Byli neklidní. Jejich hlavy byly velké a mohutné a svou velikostí zakrývaly slunce. To vše proběhlo za naprostého ticha. Jen stovky tlukoucích srdcí se hnaly za hranici viditelnosti a ani ženy, ani muži nevěděli, kterým směrem a kam se vydat, a jejich hlavy byly svěšené, jako jsou svěšené choboty indických slonů. Chvillemi bylo slyšet hlasité hadí vzdechy při polykání potravy nebo šustivé mrskání štířích hrotů pod kopyty mustangů. Jinak bylo ticho. Nikdo nikomu nic nepověděl a nikdo si nebyl jistý svým cílem. Nikdo nic nevěděl. Ani hvězdy, ani voda. Ani duše a ani tělo.

Jen se podívej. Nikdo z nich nepláče. Bílé holubičky už nepotřebují oplakávat své ztracené a šelmí oči již neloví. Jsou zděšeny. Pohanští bohové jsou zalezlí ve svých ulitách a pozemští andělé svlékli svou kůži. Není jí třeba. Teď už je nikdo nemůže zachránit před marnými stesky a ponížením. A oni to ví.

Ve vteřině se noří pod hladinu a mizí. Pohlčení sebou samými a v zapomnění.

„Tak se braňte, vy zbabělí psi!“ vykřikl kdosi, ale to už se potopila i poslední růže a poslední výkřik zazněl do tmy. Řídký vzduch a hučení větru – jen to zůstalo nad hladinou. A všechno bylo zase – jako na počátku věků.

Pax iiscum – Domažlice II

Skupina vzrostlých tújí v centrální části hřbitova stíní hroby domažlických duchovních. Na jedné z náhrobních desek je ještě dobře čitelné jméno – Hippolyt Randa (1836-1896). Po předčasném penzionování ze zdravotních důvodů trávil své dny v rodišti. Domažličtí Chodové se jako první – byli ještě Chodové přímdečtí a plánští – dočkali knižního zpracování své historie právě z jeho pera, po něm následovala dodnes nepřekonaná monografie Františka Roubíka. Vlivem povolání byl Randa poznamenán konzervatismem, ale byl také důsledným vlastencem. Dokonale se orientoval v historii Chodska, mnohé údaje sice nekriticky přijímal, ale studie Karla Jaromíra Erbena, který zpracoval chodské dějiny do husitských válek, a Georga Leopolda Weisla (vzpomnělo ho Pax iiscum v Plži z listopadu 2004), objevitele kozinovské pře, mu tvořily pevnou oporu pro obširnou historickou práci Chodové a jejich osudy (1887). Pro jeho koncepci bylo typické například přehlížení husitství i snaha chápat osobnost Wolfa Maxmilana z Lamingen vícestranným pohledem a do jisté míry ho smířit s historií nově objeveného rázovitého kouta Čech.

Manželka domažlického soudce Františka Kresla Ella Musilová-Kreslová (Eleonora Kreslová, 1889-1970) byla sice koncertní pěvkyní, ale dala podnět ke vzniku první básnické sbírky psané v bulačině. V roce 1924 se poprvé na pozvání Jindřicha Šimona Baara vypravil na Chodsko básník Antonín Klášterský. Navázal přátelské styky s Kreslovou rodinou a zvláště vřel s paní Ellou. Jí pak dedikoval nespočet básní. V červencovém parnu roku 1925 dorazila malá výletní společnost do hostince v Pivoni. Tam paní Kreslová improvizovaně zaspívala cyklus chodských písní, ke klavíru pohotově zasedl Jindřich Jindřich. Za několik dní se, tentokrát a capella, nesl její hlas z ochozu čerchovské rozhledny. Hluboký dojem dal vytrysknout těmto veršům A. Klášterského:

Dyž sem tě slyšil zpívat,
zpěvačko naše mladá,
já cítil, kerak slza
se do očí mi vkrádá.

To bula naše píseň,
teskná i čtveračivá,
jako dyž naše děvče
Si něhde v polích zpívá.

A byla to úvodní báseň sbírky Chodský písně vydané následujícího roku. Korektury bulačiny se v ní ujal Jan František Hruška, ale J. Š. Baar už se jejího vydání nedočkal.

V sousedství hrobu Kreslovy rodiny je uložena urna lékaře Vladimíra Böhma (1906-1985). Jako uznávaný fotograf i grafik se řadí k výtvarníkům šířícím sympatickou proslulost Chodska. Na hřbitově se setkáme také s Janem Paroubkem (1877-1962) zachycujícím rázovitost psohlaveckých vsí, s jeho synem Jaroslavem (1921-1997), významným představitelem naší moderní architektury, s Františkem Michlem (1901-1977), Karlem Kunešem (1898-1970) i s jeho synem, rovněž Karlem (1920-1997), sochařem.

Viktor Viktora

(Ne)kriticky

Lyriččin hold městu Plzni

Jednou z plzeňských řek je Radbuza, řeka, která už před lety svým způsobem reprezentovala město Plzeň v antologii západočeských a bavorských spisovatelů, nazvané Mezi Radbuzou a Řeznou – a nyní, na sklonku loňského roku, se z iniciativy Střediska západočeských spisovatelů zrodila nová básnická edice, která se jmenuje... jak jinak než Radbuza!

Samozřejmě to neznamená, že půjde o edici, jejíž autoři budou psát pouze o Plzni a o ničem jiném: to jistě nikoli. Pokud však je hned první svazek této nové knižní řady přímo věnován Plzni, je to dozajista moment, který vypovídá o něčem podstatném a který kodi-

fikuje zvolený název edice. Nepřekvapí však, že jako první titul v této „radbuzy“ knižnici vyšly strofy básničky Jaroslavy Málkové, jejíž vztah k západočeské metropoli (čili k jejímu rodnému městu Plzni) je více než intenzivní. Nejde pochopitelně toliko o úctu a lásku k rodišti, danou člověčí citovostí, nýbrž o uměleckou oslavu krajiny dětství stejně jako krajiny dospělosti, o vyznání, z něhož tryská a prýští křehká a jemná tvůrčí emocionalita – ať v podobě slastné i neslastné nostalgické vzpomínky, anebo v reliéfech každodenní tváře města. Neboli toposu, v němž se bytostně a tolik přirozeně reflektuje básniřčino nitro.

Jaroslava Málková, vyučující na plzeňské škole uměleckého směru, debutovala už v roce 1976, vydává však své knihy veršů poměrně v dlouhých časových intervalech a její pero nepodléhá chvatu ani publikační máni: po roce 1995 její bibliografie čítá celkem tři tituly. Přesněji řečeno čítala: nyní totiž Málková přichází – ve zmíněné edici Radbuza – se sbírkou novou, již dala souhrnné pojmenování *Lampy na mostě*. Tato sbírka vyšla za přispění Magistrátu města Plzně v plzeňské nakladatelské a vydavatelské agentuře NAVA (s vročením 2007) – a vskutku jde o ryzi sbírku plzeňskou, psanou jakoby pro Plzeň: již první oddíl *Kroky v chodníku* začíná mottem s verši „Město rozehrává varhany / omšelých věží“ – a již v první básni, v níž se žel někam do ztracena vytratil titul, čteme, že „svět zůstal na střeších / v plzeňské kotlině“. Tam zůstává a tam nalézá svůj tvůrčí středobod i umělecký svět Jaroslavy Málkové: ač ráda píše o cizokrajných zemích a místech, které si zamilovala, ať je to Finistère, Provence nebo Bretaň, autorčiným básnickým všehomírem je napařád její západočeské rodiště. Nikoli náhodou tu hned na začátku k nám doléhá jímavě: „Moje srdce tika / na starém mostě přes Mži...“ A o něco dál neméně rozechvělé: „Moje stopy mizí v rose / na břehu Radbuzy“.

Nenechme se však mýlit: i když je ve sbírce Plzeň přítomna jakoby v neustálém množném čísle, tato básnická krajina i bás-

nická silueta města na Radbuze, Mži atakdál tu tvoří pouze určitou střešovou mozaiku, za níž a v níž rozpoznáváme pestrou a vzrušivou lyrickou scenérii autorčiny tvůrčí inspirace. Málková je ryzi lyrička, spontánní lyrička stejně jako lyrička vědoucí a vidoucí, dokáže jakoby jedním dechem psát o polární záři nad Plzní stejně přesvědčivě jako o věčných světélkách lásek, o vůni z babičina kredence či o krajíně s příběhem, anebo – o hořícím šafránovém obzoru, o bezinkovém nebi, o únoru dřímajícím v loužích, o svém snění, kteréžto „bylo divoké / už není“, anebo o staré Roudné, která přece tolik voněla vanilkou... Málková se nebrání vzpomínání, možná přímo žije vzpomínáním, ale její sbírka není básnickou vzpomínkou: je krédem lyrického vnímání života, je komorním holdem lyrickému životu – a také zmoudřelou milostnou epištolou rodné Plzni. Epištolou, jejíž pisatelce ani trochu nevadí, že dláždění milovaného města už je „samá rána“ a „už si netroufá / hladit ho bosou nohou“. Poezie Jaroslavy Málkové je totiž bolestně bezbolestná.

Vladimír Novotný

Tentokrát bez legrace

Na sklonku roku 2006 spatřila světlo světa třetí „oficiální“ sbírka kdysi plzeňského, od roku 2000 již brněnského básníka Vladimíra Šrámka s názvem *Divoký advent*. Oblíbený autor střední generace udělal svým příznivcům radost hned dvakrát: jeho sbírka totiž současně otevřela novou básnickou edici *Srdeční výdej*, která nabízí díky velkorysé a jistě chvályhodné podpoře Masarykovy univerzity publikační možnosti i dalším pišícím lékařům (doc. Vladimír Šrámek pracuje jako přednosta Anesteziologicko-resuscitační kliniky Fakultní nemocnice u sv. Anny v Brně). Za pouhý rok své existence stačil *Srdeční výdej* uveřejnit kromě Šrámkovy sbírky i básně Norberta Holuba a Evy Válkové, což je výkon, na nějž může být Vladimír Šrámek, takto duchovní otec a současně pořadatel edice, jistě po právu hrdý.

Útlá knížka Divoký advent obsahuje na sedmdesát krátkých básní a je pojata jako autorský výběr veršů z tvůrčího období 2002-2003. Ačkoli to u podobně koncipovaných sbírek nebývá zvykem, působí celek velmi kompaktním, takřka jednostrunným dojmem – většina básní osciluje kolem motivů samoty, bolesti a smrti. Existenciální úzkost nacházíme už v názvu sbírky, provokativní spojení „divoký advent“ lze jistě chápat jako metaforu lidského života, či dokonce celého světáběhu. A Šrámkovy básně – malé rozsahem, velké ambicemi – míří vskutku vysoko, pokoušejí se reflektovat postavení člověka v moderním světě, zachytit jeho duchovní a citový život, a nejednou vstoupí i na tenký led dějinné reflexe. To vše probíhá na miniaturní ploše básní-epigramů, tihnoucích k úspornosti výrazu a vycizelovanosti formy. Šrámek se prezentuje jako kultivovaný básník a vnitřně pozorovatel, skutečnost skládá z drobných, všemi smysly vnímaných detailů a výsledné mozaice rozhodně nelze upřít značnou naléhavost. Z někdejšího žáčkovsky rozmarného ladění zbylo jen málo – občasné hrátky se slovy, jejichž použití je ovšem diskutabilní (vůl a vůle / do stejného postroje zapražení...), zvukomalebnost vystřídala kakofonie (vrány znášejí jednohubky smrti), výrazný rým si podržely jen některé básně. Verše zvěcněly, zvažněly a hlásí se nově do světa „velké literatury“, což zřejmě stvrzují i časté parafráze českých klasiků (Seifert, Halas, Hrabal).

Miroslav Chocholatý ve své recenzi Šrámkovy prvotiny Jednohubky téměř prorocky konstatuje, že básník stojí na rozcestí mezi slovní ekvilibristikou a filozofickou reflexí. Je zřejmé, že Šrámkova poezie se vydala druhou cestou, a jen čas ukáže, byla-li to volba správná. Zdá se, že nynější podoba „čisté“, složitě transformované lyriky představuje vrchol, leč současně určitou stagnaci básnickovy tvorby. Divoký advent jistě svědčí o autorově značné rutinní dovednosti, většina básní sbírky má solidní a vzácně vyrovnanou úroveň; co ale postrádáme, je větší osobitost. Vladimír Šrámek jako by ztrácel svou tvář, jeho nové básně zejména po obsahové strán-

ce splývají se současnou básnickou produkcí a poněkud v ní i zapadají. Doufáme, že básníkův nezaměnitelný autorský styl najdeme už v příští sbírce.

Martin Šíp

Srdečně pozdravy z Ruska

...málem posílal Ivo Fencel do redakce Plže. Vše zavinil lehce diskutabilní název jeho nové knihy Zabiju Putina v Karlových Varech, kvůli němuž se o něj začala zajímat ruská ambasáda. Pan Fencel ale není James Bond, takže se rozhodl dělat mrtvého brouka (čimž nemyslím bojovníka za lidská práva Johna Lennona). Diplomátům naštěstí brzy došlo, že v případném duelu staroplzeneckého spisovatele a bývalého ruského agenta by vyhrál ten druhý jmenovaný, a tak poukaz na luxusní dovolenou na Sibiři zase rychle stornovali. Ale kdoví, pan Fencel je znám svou nepoučitelností a jeho další kniha by se měla jmenovat Američan zemře v Brdech, takže třeba si někdy v budoucnu udělá výlet na slunné Guantanamo.

Druhá věc, která na knize kromě již zmiňovaného názvu zaujme, je její naprosto příšerný přebal. Do ruky se mi dostal ještě před vydáním knihy s poznámkou přímo od pana spisovatele, že by na něm snad ještě mohla být moje fotografie. Pochybuji, že by moje příšernost... ehm, přítomnost nějakým způsobem dojem z této obálky vylepšila. Místo mě se z ní tedy usmívá mrtvolně černobílá letuška a za ní ční barevné karlovarské domy. Na druhou stranu od knihy, kterou prodávají na novinových stáncích za necelých 50,- korun, nikdo neočekává, že bude po boku Miloše Urbana a Kámasútry vázané v rudé kůži zdobit vaši knihovnu. Navíc kniha vyšla v edici Krimi příběhy a vylepšovat podobnými kolážemi obálky levných detektivek je zřejmě jakýmsi tajným pravidlem z Příručky malého grafika.

Již z názvu úvodní povídky Kill Bill II aneb jako ve filmu je jasné, jaký svůj velký idol se autor rozhodl zrecyklovat. Jádrem povídky je

dialog mezi Marlenou a mužem, který se její jako její milenec. Klíčem k úspěchu bylo v tomto případě vybudování napětí mezi oběma postavami. V tom ale autor naprosto selhával. Čím více se totiž snaží vytvořit „Tomudruhému“ charisma Davida Carradina, tím tragičtější výsledek působí. Není divu, když jediným výrazovým prostředkem hlavního hrdiny je slovník, kterým by se mohl pyšnit ne jeden dlaždič. V záplavě vulgarit toho nejhruššího zrna pak vynívá poněkud komicky, když se autor snaží zamíčet čtenáři poslední místo, na němž Marlena v rámci poněkud pozměněné „Pai Meiovy techniky pěti kroků a puklého srdce“ zaútočí: „...řukla ho do hrudi, pak ještě hbitěji do ramene – hned nad levou klíční kost – a ještě i na třetí místo dole. A pak to mělo i čtvrtý prvek, který... (cenzurováno).“ A což teprve když „Tendruhý“ začne Marlenu svádět vyprávěním, jak je mnoho mužů ochotno fyzicky milovat nejen svou partnerku, ale i její nedospělou dceru. Zapomeňte na Marlenino poklepávání na různá místa těla „Tohodruhého“, tuto povídku může zakončit jen usilovně řukání čtenářova ukazováku do vlastního čela.

Byla by škoda teď Fenclovu knihu odložit, v pořadí druhých Čtyřicet hodin aneb penze krále galerie je skvěle vypointovaná povídka o zločinci, který se rozhodne pro změnu páchat osvětovou činnost.

Žena s velkou puškou o odvážné investigativní reportérce ukazuje, že se Fencel učil u mistra žánru E. A. Poea. Jde vlastně o přepracované Tajnosti Starého Plzně a nutno dodat, že změna hlavní postavy (hádáte-li Ivanu, máte bod) povídky jen prospěla. – Světlo na konci jeskyně aspiruje na nejlepší povídku celého souboru. Hlavní hrdina se vrací na místo, kde při horolezecké výpravě zemřela jeho žena. Ztrácí poslední zbytky zdravého rozumu, nebo mu skutečně někdo usiluje o život? Povídka vyniká výborně vytvořenou atmosférou a za zmínku stojí i autorova práce s motivy. Jen ty neustálé lacině senzační narážky na pedofilné incestní vztah mezi starým mužem a jeho vlastní vnučkou dojem poněkud kazí. Dneska ráno výměna je podle autora „horor o chlapci a hluchém prozaiku Edvardu Valentovi“; já v povídce

vidím duchařskou historku, jejíž čtení vás v kladném, ale ani záporném smyslu nijak zvlášť nepoznamená.

Zabiju Putina v Karlových Varech najdete na internetu pod stejně zvláštním jménem Zdenka-kolo-bum-bum-kanón. Nenechte se zmást tím, že jako autorka je uvedena Markéta Čekanová. Pan Fencel rád při psaní používá jména skutečných osob a stejně rád pod jmény jiných lidí i publikuje. Pro jednu povídku použil i mé jméno, jakkoli jsem mu to onehdy výslovně zakázala. Povídka je zajímavá i tím, že autor své já projektuje rovnou do tří postav. Je tu vypravěč Ivo, Fenclovo tradiční alter ego Lorenc, ale nejvíce autobiografických rysů autora tentokrát nese postava Zdenky.

Pověstná Ivana aneb skutečný zločin je buď vtipnou tečkou za Fenclovou mnohaletou obsesí Ivanou Č. z Macháčkovy ulice, nebo jen dalším oslavným opusem, který se mu poněkud vymknul z ruky. Přestože se druhá možnost jeví jako pravděpodobnější, osobně doufám, že se autorovi konečně podařilo získat tolik potřebný nadhled. – O Zničení Ameriky Vladimírem Rasputinem Fencel mluví jako o „českém Psychu na téma pokročilá paranoia“. Budiž, to by mnohé vysvětlovalo...

Neviditelný revolver a Vražda na rozhledně jsou detektivní příběhy, v nichž můžete obdivovat pronikavý úsudek londýnského detektiva s českými předky Serváce Styblíka. Do role doktora Watsona autor pasoval Styblíkova přítele Lorence, a ačkoli nejde o našeho starého známého pracovníka České pošty, nemohu se zbavit dojmu, že ke konci Fenclových knihy je poněkud přelorencováno.

Název povídky Chladnokrevně si autor půjčil od svého oblíbence Trumana Capota, ve výběru prostředí se inspiroval Ambrosem Biercem, námět je ale snad původní. Přes malé nedomyšlenosti (např. že voják z války amerického Jihu proti Severu zná Clintu Eastwooda) jde patrně o nejlepší povídku knihy. – Šílený doktor QQ z povídky Slepeneček by se pak mohl stát důstojným protihráčem Jamese Bonda. Jen by si musel změnit jméno, aby se nepletl s panem Q, který Jamese pravidelně vybavuje těmi nejnovějšími vynálezy.

V knize se to opět hemží odkazy na skutečné osobnosti a postavy z různých knih a filmů. Pan Fencel je také velký vtipálek a dělá si reklamu na svůj dříve vydaný román: „Dávali zrovna Smíš zůstat mrtev, to vím docela jistě. Akční film.“ Nebo: „Ale už JSI mrtvý, jsi. A smíš zůstat.“ A nezapomene zmínit ani sprátená periodika, ve kterých často publikuje: „Vzal jsem do ruky Tvar a potom i Timesy...“ Anebo: „Další chvíli panovalo ticho, jen kamelot zakřičel: Plži!“

Ivo Fencel mě už skoro dva roky zásobuje vším, co napíše. Mohu tedy hrdě prohlásit, že jsem přečetla téměř všechny jeho vydané i nevydané romány, povídky, i články, kterými se prezentuje hlavně na českém internetu. U této knihy je největším problémem výběr povídek. Obsahuje několik takových, které v kontextu celé jeho tvorby nelze považovat za víc než jen slohové cvičení, ale těch nadprůměrných je naštěstí většina. A proto byste si ji neměli nechat ujít.

Dagmar Kuncová

Něco se stalo

Za PhDr. Jaroslavem Vyčichlem

Zalistuje-li čtenář novým svazkem sborníku z radnické puchmajerovské konference Jeden jazyk naše heslo buď, nebude moci přehlédnout dvě fotografie následující za slovy úvodu. Zasněžená boží muka rámovaná dvěma vzrostlými stromy. Smutek truchlící madozny jen tušíme. Ani bezlisté pně nenapoví, které stromy to stráží klid bolesti, sněhem je prosvětlován i pokrýván hluboký smutek. Druhý snímek – slunce blížící se k obzoru se trati v mlze, jeho bledý stín se vhoupl do vodní hladiny, jen bezmocně se z ní jako prosící dlaň vypíná holá větev... Tyto snímky si přál ředitel Studijní a vědecké knihovny Plzeňského kraje Jaroslav Vyčichlo (22. 8. 1947-26. 1. 2008) zařadit jako úvodní akord sborníku věnovaného zábleskům romantismu v počátku národního obrození... Mnoho prozrazují

o jeho osobnosti. Byl výborným fotografem, dovedl vzácně podchytit „duši“ všeho, nač zamilil objektiv fotoaparátu. A tyto snímky jsou také jeho epitafem, loučením, rozloučením. Neprosí o milost, nehledají soucit, nejsou výkřikem bezmoci, nežalují, neklnou. Jsou hlubokým vnitřním poznáním, po statečném zápasu se zákeřným útokem zhoubné choroby již cílí k věčnému klidu a smíru...

Ač byl dr. Vyčichlo osobností empatickou, vstřícnou, komunikativní, organizačně schopnou, ač jako režisér dovedl pronikat k podstatě i výkladu dramatického textu a pevně scelovat vynikající radnický ochotnický soubor, jeden z nejstarších v Čechách, ač jako ředitel jedné z nejdůležitějších krajských institucí, řekněme rodinného stříbra, ji dovedl během osmnácti let své funkce k modernizaci knihovnických postupů, automatizaci služeb, k internetové „gramotnosti“ – byl také dlouholetým předsedou celostátní organizace knihovníků SKIP, vždy bylo dobrému pozorovateli patrné, že jde i o osobnost vnitřně složitě strukturovanou, o osobnost, jež vše z okolního světa hluboce prožívá.

Musil se vyrovnat s osudem pounorového vydědence. „Koloniál“ jeho otce vadil i v počátku šedesátých let. Knihovnické vzdělání na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy mohl uzavřít jen dálkovým studiem. V této oblasti rovněž publikoval. Éra budovatele a obnovitele tradice vědecké knihovny pak začala rokem 1990, kdy z rokycanské Okresní knihovny byl povolán do Plzně. Ránu jemu i knihovně zasadil polistopadový knihovnický zákon, který díky lobbismu nakladatelů i kulturnímu „rozhledu“ poslanců vyřadil SVK ze souboru těch, jimž náležel povinný výtisk. Pan ředitel výrazně podporoval všechny kulturní aktivity knihovny, a ta díky němu hostila řadu konferencí. Plzeňská bohemistika je mu vděčna za spoluorganizování puchmajerovských konferencí, ale i za specifické konference Genius loci; v poslední době to byla také podpora vydání Jindřichova Chodského slovníku.

Odešel náš pan ředitel, kolega, přítel, odešel Člověk.

Viktor Viktora

Kruh přátel knižní kultury

vás zve do Polanovy síně Knihovny města Plzně
(B. Smetany 13 - 2. patro)
na své pravidelné večerní pořady

2. 4. - 19.00

křest publikace

Jan Jelínek: Juveniliana

uvádí Vladimír Libal, hudební doprovod Vilém Stadtherr

9. 4. - 19.00

prezentace knihy

Alex Koenigsmark: Síromacha

uvádí Jiří Hlobil

16. 4. - 19.00

Večer Trapsavce

tramské literáty i hudebníky uvádí Michael Antony

23. 4. - 19.00

Den Polska

naši severní sousedé pohledem Jindřicha Jiráska,
s poezií Romana Knížete a Karly Erbové (v interpretaci Ludmily Bednářové)
etudy Fryderyka Chopina v klavírním doprovodu hraje student konzervatoře Jan Šimandl

30. 4. - 19.00

autorský večer Karla Pexidra

spisovatel, básník, hudebník a filozof Karel Pexidr a jeho hosté

Pozvání Knihovny města Plzně

15. 4. - 17.00

Platón: O kráse

účinkují: Jiří Škoda a Milan Friedl (přednes), Vojtěch Esterle (varhany)

22. 4. - 17.00

Svět očima Jana Petránka

komentáře, povídání a také šansony v podání Dany Matějkové

Připravujeme na květen

7. 5. - 19.00

prezentace knihy

Jiří Fanta: Univerzita

Na pořady KPKK je vstup volný. Do Polanovy síně je bezbariérový přístup.

Programy KPKK jsou realizovány za finanční podpory Města Plzně.

Své členské příspěvky KPKK na rok 2008 můžete uhradit v kanceláři Polanovy síně.

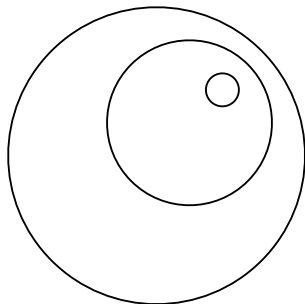
Noví autoři Plže:

Petra Fantová – narozena 1979 v Plzni, kde žije a kde absolvovala Fakultu elektrotechnickou ZČU a Fakultu humanitních studií ZČU. Pracuje jako inženýrka kvality

Jana Lásková – narozena 1964 v Klatovech, učí na Obchodní akademii v Domažlicích, kde žije

Martin Šíp – narozen 1979 v Plzni, kde absolvoval Pedagogickou fakultu ZČU (obor čeština-nemčina), na niž nyní působí jako odborný asistent a zároveň vyučuje na gymnáziu v Rokycanech, kde žije

Richard Wall – narozen 1953 v Engerwitzdorfu (Horní Rakousko), básník, esejista, autor monografií, výtvarník. Učí na pedagogické škole v Linci, žije v rakouském Katzdorfu

V příštím Plži mj. čtete:

Básně Josefa Hrubého a Tomáše T. Kůse

Prózu Vojtěcha Němce

Aforismy Karla Trinkewitze

Šéfredaktor: Vladimír Novotný
Redakce: Jana Horáková,
Helena Šlesingerová
Redakční rada: Vladimír Gardavský, Josef
Hrubý, Bohumil Jirásek, Jan Sojka, Dagmar
Svatková, Milán Šedivý, Viktor Viktora

Adresa redakce:
B. Smetany 13, 305 94 Plzeň
tel.: 378 038 206, 378 038 207
e-mail: horakovaj@plzen.eu,
slesingerova@plzen.eu

Vydávají občanská sdružení Pro libris,
Ason-klub, Kruh přátel knižní kultury,
Středisko západočeských spisovatelů
a Knihovna města Plzně

Obálka, zlom sazby, grafická úprava:
Vhrsti

Vydávání je povoleno Ministerstvem
kultury ČR.
Evidenční číslo periodického tisku:
MK ČR E 13766

© Plž – Plzeňský literární život
ročník VII, č. 4, duben 2008
www.kmp.plzen-city.cz

Náklad 600 ks
ISSN 1213-9890

Tisk: MK-tisk Miroslav Kratochvíl

Vychází za přispění Města Plzně
a Ministerstva kultury ČR